

Dodatno delo za učence

Želiš imeti svojo sončno uro?

Potem pa kar na delo. Postopek imaš napisan, le nekaj volje in spretnosti potrebuješ.

SONČNA URA NA VRTU

Sončne ure so ene izmed najstarejših naprav za merjenje časa. Najstarejšo sončno ura naj bi našli v neki grobnici na Irskem, stara naj bi bila kar 7000 let.

Sončna ura je sestavljena iz ravne palice, ki se ji reče gnomon in ravne plošče, na kateri je narisana številčnica. Po njej pada senca palice in nam kaže ure v dnevu. Kot palice in razporeditev številčk sta odvisna od kraja na Zemlji, kjer se ura nahaja.

Glede na to, kje in kako je sončna ura postavljena, ločimo:

- horizontalne ali vodoravne sončne ure, te po navadi najdemo ležeče na tleh
- vertikalne ali navpične sončne ure, ta se običajno nahajajo na kakšnem zidu, zvoniku ali čem podobnem
- ekvatorialne sončne ure pa so nagnjene, kot nagiba je odvisen od kraja na Zemlji, kjer se ura nahaja

IZDELAVA

Na vrtu poiščemo mesto, ki je večino dneva na soncu.

V tla zapičimo palico, debelo za prst in dolgo toliko, kot naša roka. Zapičimo jo približno pod kotom 45° . Če ne vemo, koliko je 45° , si pomagamo z geotrikotnikom ali kakšnim drugim pravokotnim trikotnikom.

Palico zapičimo točno v smeri sever-jug, tako da je višji del palice na severu. Pomagamo si s kompasom, ali počakamo, da je ura poldan.

Nato naberemo kamenčke različnih velikosti, največje za ure kot so 6., 12. in 18., malo manjše za 9. in 15. in še manjše za ostale ure. Kamenčke v polkrogu, za lakot od palice, postavimo okoli palice. Največjega, ki označuje poldan, postavimo točno proti severu, nato pa kamenčke za ure razporedimo v polkrogu levo in desno od palice, levo bodo šle ure od 12. proti 6., ki je točno na zahodu, desno pa od 12. proti 18., ki je točno na vzhodu.

(ob 12.00 po poletnem času)

Če nismo čisto prepričani, ali smo kamenčke postavili pravilno, čez dan vsako uro postavimo kamenček na mesto, kot nam ga pokaže senca.

(leva slika ob 8:00, desna slika ob 11.00, obe časa sta poletni čas)

POZOR! Sončna ura nam kaže sončni čas, ki je enak zimskemu času, to je od konca oktobra do konca marca. Poldan je ob 12. Konec marca pa ljudje prestavimo ure na poletni čas, in takrat je poldan ob 13. Zato moramo takrat uri, ki nam jo kaže sončna ura, eno uro prišteti. Lahko pa kamenčke na naši sončni uri zamaknemo za eno mesto proti levi, tako da je poldan ob 13., točno na zahodu je 7. in točno na vzhodu je 19.

(leva slika sončni čas, desna slika poletni čas, obe sliki ob 13:00 po poletnem času)

Taka ura vam bo služila večino leta.

Pripravil:

Gregor Vinder, CŠOD Škorpion